

هدمندی / غایت هندی (حکمت و تدبیر) هان هدمندی لب

تدبیرش و نتیجه مند

نکته: پس، حکیم بودن خدا یعنی هدمندی است.

هدمندی: کسی که کار بیهوده انجام ندهد.

را بهام علیت - علت - معلول

درس اول

هدف زندگی

به دنبال یاد، زاننده، متبوع، مزیج، مستأجر، ان پیروی است که باعث برود

معلول: نتیجه و ثمره وجود علت است

مترادف: زاریب، مزیج، مستأجر، ان پیروی

خاستی - حاصل و محصول و ثمره و نتیجه

چگونه می شود که جهان هدمند هستند؟

? «... در عالم یک چیز است که آن فراموش کردن نیست؛ اگر جمله چیزها را فراموش کنی و آن را فراموش نکنی، تورا باک نیست و اگر جمله را به جا آری و آن را فراموش کنی، هیچ نکرده باشی؛ همچنان که پادشاهی تورا به ده فرستاده برای کار معین، تورتقی و صد کار دیگر گزاردی، چون آن کار را که برای آن رفته بودی نگزاردی، گویی که هیچ نگزاردی پس آدمی درین عالم برای کاری آمده است، و مقصود آن است، چون آن نمی گزارد، پس هیچ نکرده باشد.»

اگر تو گویی اگر چه آن کاری که خدا مرا برای آن آفریده نمی کنم، در عوض، چندین کار دیگر انجام می دهم، گویم آدمی را برای آن کارهای دیگر نیافریده اند. همچنان باشد که تو شمشیر جواهر نشانی که قیمت نتوان بر آن گذاشت - و تنها در خزائن ملوک از آن بتوان یافت - آورده باشی و آن را ساطور گوشت گندیده ای کنی و یاد یگ زین را بیاوری و در آن شلغم پیزی و بگویی که من اینها را معطل نگذاشته و به کار گرفته ام! جای افسوس و خنده نباشد؟

حق تعالی نیز تورا ارزش بسیار داده است. پس ببین که برای چه تورا خلق کرده و برای چه کار فرستاده است.»

***

۱- برگرفته از کتاب «فیه مافیة» مولوی

در تولید و آفرینش های قرآنی (حق، عیب، باطل) آیه ای که این کلمات را داشته باشد نشانه هدیمندی است

جهان هدفمند است آیا آفرینش موجودات هدفمند است؟ چرا (نظر قرآن در این باره بنویسید)

چرا در پس خلقت تک تک موجودات این جهان هدفی وجود دارد؛ زیرا خالق آنها خدایی حکیم است؛ یعنی خدایی که هیچ کاری را بیهوده انجام نمی دهد. قرآن کریم در آیات گوناگون بر این نکته تأکید می کند و آفرینش جهان را «حق» می داند از آن جمله می فرماید:

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ

وَمَا بَيْنَهُمَا لِأَعْيُنٍ... بیهوده، بی هدف

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ... حکیمانانه، هدفمند

حق بودن آفرینش آسمان ها و زمین به معنای (هدف دار بودن خلقت) آنهاست (این آیه به خوبی دلالت بر این دارد که جهان آفرینش بی هدف نیست و هر موجودی بر اساس برنامه حساب شده ای به این جهان گام نهاده است و به سوی هدف حکیمانه ای در حرکت است)

فیلم (۱) *! این آیه را ببینید. چه چیزی کار را بهتر می کند؟

بعد از دیدن این فیلم کوتاه که از سوی سازمان ناسا تهیه شده است، احساس خود را بیان کنید. (تمامی فیلم هایی که در این کتاب معرفی می شوند، در سایت گروه قرآن و معارف به آدرس <http://quran-dept.talif.sch.ir> در بخش «فیلم های کوتاه» موجود است).

انسان نیز مانند موجودات دیگر، از این قاعده کلی جدا نیست و قطعاً هدفی از آفرینش او وجود داشته

است و گام نهادن او در این دنیا، فرصتی است که برای رسیدن به آن هدف به او داده شده است (از این رو، حضرت علی علیه السلام هرگاه که مردم را موعظه می کرد) معمولاً سخن خود را با این عبارات آغاز می کرد:

ای مردم... هیچ کس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لَهو کند و او را به خود وا نگذاشته اند تا به کارهای لغو و بی ارزش پردازد. امام علی علیه السلام در مورد جهان هدفمند چه می فرمود؟

(البته میان هدف انسان و موجوداتی همچون حیوانات و گیاهان، تفاوت هایی وجود دارد) تفاوت هایی که به ویژگی های خاص انسان و تمایز او از سایر موجودات باز می گردد. برخی از این تفاوت ها عبارت اند از:

۱- انسان خود باید هدف از خلقت خود را بشناسد و آن را انتخاب کند و به سوی آن گام بردارد؛ در حالی که گیاهان به صورت طبیعی و حیوانات به صورت غریزی به سوی هدف خود حرکت می کنند. مثلاً

۱- سوره دخان، آیات ۳۸ و ۳۹ تفاوت انسان با سایر موجودات در چیزهایی می باشد.

۲- نهج البلاغه، حکمت ۲۷۰

فیلم های کوتاهی که در برخی درس ها قرار داده شده است، صرفاً جهت یادگیری هر چه بهتر درس می باشد و نباید از محتوای آن در ارزشیابی مستمر و پایانی سوال طراحی شود.

نکته: دلیل هدف دار بودن جهان آفرینش کدام خلقت الهی است؟ حکمت الهی

دنیای انسان به دنبال پایان پذیرها و افعال تسدنی هاست

موجودات دیگر به جز انسان هدفدار هستند ولی هدف نامحدود قرار نگیرد

دانه گندم به صورت طبیعی در جهت رسیدن به هدف نهایی خود یعنی تبدیل شدن به خوشه‌ای با دانه‌ها حرکت می‌کند و یا نهال کوچک خرما در مسیر رسیدن به نخلی تنومند پیش می‌رود.

۲- انسان برخلاف حیوانات و گیاهان که استعدادهای محدود مادی دارند، مجموعه‌ای فراوان از استعدادهای مادی و معنوی است. به همین دلیل، به دنبال انتخاب هدف‌هایی است که از طریق آن استعدادهای گوناگون خویش را به کمال رساند.

معلول

۳- انسان دارای روحیه‌ای بی‌نهایت طلب است و عطش او در دستیابی به خواسته‌هایش نه تنها کم نمی‌شود، بلکه روز به روز افزون می‌گردد. او به دنبال چیزی است که هرگز پایان نمی‌پذیرد و تمام نمی‌شود. این انسان بی‌نهایت طلب، در زندگی خود همواره در حال انتخاب هدف است؛ هدف‌هایی پایان ناپذیر و تمام نشدنی. در حالی که حیوانات و گیاهان هدف‌های محدودی دارند و هنگامی که به سرحدی از رشد و کمال می‌رسند، متوقف می‌شوند؛ چنان‌که گویی راهشان پایان یافته است.

معلول

اختلاف در انتخاب هدف بجا و لایحه چیست؟

وقتی به دنیای انسان‌ها می‌نگریم، با دنیای حیرت‌انگیزی مواجه می‌شویم؛ چنان‌که اختلافی در هدف‌ها وجود دارد که ابتدا سردرگم می‌شویم که به راستی، کدام انتخاب درست و همسو با میل بی‌نهایت طلب انسان و استعدادهای فراوان مادی و معنوی اوست و کدام یک این گونه نیست؟

کسانی به دنبال پول و ثروت‌اند، برخی دل به کشف اسرار جهان سپرده‌اند، برخی به دنبال جاه و مقام‌اند، دسته‌ای خدمت به خلق را سرلوحه زندگی خود قرار داده‌اند، گروهی به هنرمندی و نقش‌آفرینی در عرصه‌های هنری می‌اندیشند، گروهی نیز در آرزوی قهرمانی در ورزش، پیوسته می‌کوشند و ...

فعالیت کلاسی

۲- منشأ اختلاف انسان‌ها در انتخاب هدف چیست؟

به نظر شما منشأ این اختلاف‌ها در انتخاب هدف چیست؟

حیرت‌انگیز، با بینش و بلوغ، جایزه، خود، دنبال کردن هدف، بنا بر این، بهین، اجتناب از برکت، اختلاف بین انسان‌ها، تفاوت بسبب چهار بلوغ، روحی اندیشه، آن‌ها یا جسم، فرق دارند، (هرکس با بینش و نگرش خاص خود به سراغ هدفی می‌رود. اگر کسی چنین بیندیشد که کمک به دیگران ارزشمند است و می‌تواند روحیه بی‌نهایت طلب او را سیراب کند و پاسخگوی استعدادهای گوناگونش باشد، می‌کوشد به دیگران کمک کند. کسی هم که فکر می‌کند با داشتن شهرت می‌تواند به این نتایج برسد، همه زندگی خود را در مسیر رسیدن به شهرت قرار می‌دهد. پس این اختلاف در هدف‌ها، ریشه در نوع نگاه و اندیشه انسان دارد.)

رتبه سنجی بر اساس ارزش تو را

۱۶- تم تمییز برای انتخاب هدف و در نظر گرفتن به آنجا باید ارزش هدف را بشناسیم و تنها سبب ارزشی که دارند به آنجا رفته‌اند

اهداف اصلی و پایان ناپذیر و همیشگی، جاودانه و نامحدود

فرقی با پایان پذیر، محدود
میل به بی نهایت طلبی انسان
استعدادهای متنوع انسان

معیارهای انتخاب هدف‌های اصلی نامند
با توجه به تفاوت نگاه و اندیشه انسان‌ها، برای اینکه بتوانیم با نگاهی ^{سخن‌خواهانه و در نظر گرفتن} درست، هدف‌های خود را انتخاب کنیم، نیازمند معیار و ملاک هستیم؛ معیاری که بتوانیم به وسیله آن، هدف‌های همسو با میل بی نهایت طلب و استعدادهای متنوع انسان را مشخص کنیم. بدین وسیله، هدف‌های زندگی را به درستی بر خواهیم گزید و عمر خود را برای رسیدن به آنها صرف خواهیم کرد.

خدای رحیم و مهربان که از همه به ما مهربان‌تر و از خود ما به نیازهای ما آگاه‌تر است، در این مورد ما را هدایت و راهنمایی کرده و معیار انتخاب هدف را مشخص فرموده و آثار و نتایج آن را نیز یادآور شده است.

* هدف نهایی انسان: عبودیت و بندگی خدا برای تقرب و رسیدن به خدا

هدف اصلی انسان: عبادت است

برترین هدف (تصرف عبادت) هر حرکت و عملی برای کسب رضایت خداوند بر اساس هدف اصلی است.
حتماً این مصرع از شعر زیبای مولوی را شنیده‌ای که می‌گوید: «مَنْ حَالٌ يَرِيءُ التَّوَابِطِ زَيْلِ»
(برترین هدف رسیدن به قرب الهی است که صد آمد نو و هم پیش ما است)

این مصرع را به صورت یک ضرب‌المثل در جایی که یک چیز، جامع و در بردارنده چیزهای دیگر است، استفاده می‌کنند.

برچه صورتی هستند؟
(برخی هدف‌های زندگی، تیر این گونه‌اند) یعنی در بردارنده هدف‌های دیگر نیز هستند و رسیدن به آنها برابر با دستیابی به سایر اهداف نیز هست (به میزانی که این گونه هدف‌ها برتر و جامع‌تر باشند، هدف‌های بیشتری را در درون خود جای می‌دهند)

(معمولاً آدم‌های زیرک و هوشمند هدف‌های خود را به گونه‌ای انتخاب می‌کنند که به قول معروف با یک تیر چند نشان بزنند).
منقول از اصطلاح بر چند نشان زدن چیست؟

حال به نظر شما در میان هدف‌های اصلی، برترین و کامل‌ترین هدف کدام است؟ هدفی که رسیدن به آن مساوی رسیدن به هدف‌های دیگر نیز باشد؟ (دو ویژگی انسان) تنوع استعدادهای او، (اگر هدفی را که با توجه به دو ویژگی «تنوع بودن استعدادهای انسان» و «بی‌نهایت طلبی او»، انتخاب می‌کنیم، بهتر بتواند پاسخگوی این دو ویژگی باشد، آن هدف، کامل‌تر است.) بنابراین برترین هدف اصلی ما آن هدفی است که همه استعدادهای متنوع ما را دربرگیرد و در جایی متوقف نشود و نهال وجود ما را به درختی پر بار و زیبا تبدیل کند به طوری که سراسر وجود ما را شادابی، بالندگی شور و نشاط فرا گیرد.

امیرالمؤمنین علی را ببینید! (ایشان رشد و تکامل خود را زیر نظر و با تربیت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آغاز کرد و جلوه‌گاه همه کمالات و زیبایی‌ها شد. وقتی به شخصیت ایشان می‌نگرید، می‌بینید که ایشان در میان علم و دانش، رشادت و جنگاوری، سخنوری و خطابه، مهربانی و دوستی، پهلوانی و جوانمردی، نیابت عبادت، حق‌طلبی و عدالت، پس از رسول خدا صلی الله علیه و آله بی‌نظیر است.) راستی ایشان چه چیزی را مقصد هدف خود قرار داده که به همه این زیبایی‌ها دست یافته است؟

فیلم (۳) ۱. جبهه‌بیت علی (ع) رشد و تکامل خود را چگونه آغاز کرد؟
بعد از دیدن این فیلم کوتاه، به سؤال زیر پاسخ دهید:
خدا ما را خلق کرد تا به کجا برسیم؟

***

کلمات؟ نماز در بین عبادات جایگاه ویژه‌ای دارد (تقریب نماز)
۱۳) ربوبیت خدا علت رهایی عبودیت انسان است.

چه می‌تواند خدا را

هر کس اندکی تأمل کند، می‌بیند که در ذات خود در جست‌وجوی سرچشمه خوبی‌ها و زیبایی‌هاست و تا به آن منبع و مبدأ نرسد، آرامش نیافته و از پای نخواهد نشست (این سرچشمه، همان خداوند است که اخالق همه کمالات و زیبایی‌هاست؛ او که خود نامحدود است و کمالات و خوبی‌هایش حد و اندازه ندارد).
هر کمال و خوبی از او سرچشمه می‌گیرد و در جهان گسترده می‌شود (از خداوند)

پس مقصود و هدف نهایی ما خداوند است. به راستی جز او چه کسی و چه چیزی می‌تواند برترین و اصلی‌ترین هدف ما باشد؟ چه کسی جز او می‌تواند روح پایان‌ناپذیر انسان را سیراب کند و زمینه شکوفاشدن استعدادهای متنوع مادی و معنوی انسان را فراهم آورد؟ (اگر روح انسان بی‌نهایت طلب است و خوبی‌ها را به صورت بی‌پایان می‌خواهد، شایسته‌است که تنها تقرب و نزدیکی به خدای بزرگ مقصد نهایی او باشد).
(البته نزدیکی و تقرب به خداوند نزدیکی مکانی و ظاهری نیست. چه بسا دو نفر در یک مکان در کنار هم باشند ولی هیچ نزدیکی به هم احساس نکنند. نزدیکی به خدا یک نزدیکی حقیقی است، همان‌طور که دوری از او هم بدترین نوع دوری است. خدا سرچشمه زیبایی‌ها و خوبی‌هاست و انسان‌ها به میزانی که زیبایی‌ها و خوبی‌ها را کسب کنند به خدا نزدیک‌تر می‌شوند).
نزدیکی ما به خدا، تقرب وجودی است. (افراد زیرک با انتخاب خدا به عنوان هدف اصلی خود هم از بهره‌های مادی زندگی استفاده می‌کنند و هم از آنجایی که تمام کارهای دنیوی خود را در جهت رضای خدا انجام می‌دهند، جان و دل خود را به خداوند نزدیک‌تر می‌کنند و سرای آخرت خویش را نیز آباد می‌سازند). ع ۲

قرب وجود

مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا... (سیرت به دروغ)
هر کس نعمت و پاداش دنیا را بخواهد... باید تیر و نیزان زدن
تقرب به خدای در

فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
۱- عبادت و رضای خداوند به همان میزان که بزرگ و ضامن خوشبختی ماست، هم همین‌طور است (البته این هدف، به همان میزان که بزرگ و ضامن خوشبختی ماست، همت بزرگ و اراده محکم می‌طلبد؛ همان‌طور که دستیابی به گوهرهای گران‌قدر دریاها، پشتکاری شگرف می‌خواهد).

ای دوست، خیر بجز آن که شکر سازد؟
خوبی بجز بجز، یا آن که شکر سازد؟
ای باغ تویی خوش‌تر یا گلشن و گل در تو؟
یا آن که بر آرد گل، صد زنگ تر سازد؟
ای عقل تو به باشی در دانش و در پیش؟
یا آن که به هر خطه صد عقل و نظر سازد؟
به دنیا

عقل = زاینده، مولد، صنفا، حیثیوع، زهد ساز، سبب، دلیل، شرط
معلول = زاینده، مولود، ناشی، تابع، بهره، نتیجه، سبب، معلول، مشروط
تبعیت شده
۱- سورة نساء، آیه ۲۴
۲- مولوی، دیوان شمس

به نظر شما برنامه زندگی روزانه من و شما چگونه باید باشد تا بر اساس آیه زیر، تمامی اعمال زندگی ما برای خدا باشد؟

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي
لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

بگو نمازم، تمامی اعمالم و زندگی و مرگ من
برای خداست که پروردگار جهانیان است.

اگر هدف زندگی خدای متعال باشد؛ باعث رسیدن به آرامش می گردد.

بندگی خدا به لیاقت در یافتن لطف و رحمت ویژه‌ی خدا
زندگی سعادت مندانه در دنیا و آخرت

بیشتر بدانیم

چرا کاریکاتورها خنده دارند؟

حتماً شما کاریکاتورهای زیادی از اشخاص مختلف دیده‌اید. تفاوت کاریکاتور با تصویر واقعی اشخاص این است که در کاریکاتور، بین اعضای بدن شخص تناسب وجود ندارد. عضوی بسیار کوچک طراحی می‌شود و عضوی بیش از اندازه بزرگ و همین قیافه ناموزون موجب خنده بیننده می‌شود.

روح و روان انسان مانند جسم او دارای اعضا و بخش‌های گوناگون است. اعضای روح انسان هم استعدادها و تمایلات درونی اوست. ما برای داشتن یک شخصیت کامل، بایستی در تمام استعدادها درونی خویش به صورت متناسب رشد کنیم تا مبادا درون ما به دلیل توجه بیش از حد به یک استعداد و غفلت از سایر استعدادهای درونی، حالت کاریکاتوری پیدا کند.

مثلاً فرد دانشمندی را در نظر بگیرید که در زمینه علمی در عالی‌ترین مرتبه و جایگاه قرار دارد اما توجهی به دیگران ندارد و از اخلاق خوبی برخوردار نیست. آیا این فرد شخصیت کاریکاتوری ندارد؟ متأسفانه بسیاری از انسان‌ها بیشتر عمر خود را صرف یک استعداد خود می‌کنند و از سایر استعدادها غافل می‌شوند. عده‌ای فقط دغدغه کسب علم دارند، عده‌ای فقط دنبال خوشحال کردن دیگرانند... عده‌ای ...

نکته: قرآن کریم هدف خلقت انسان را عبودیت بیان کرده و اولین نام برای
 صراط انسان در این مسیر و رستیا بی بهدش انسان سناست است لذا خود سنا می شود و سندرین
 داشماست

این در حالی است که موفقیت و رستگاری ما تنها از طریق رشد متناسب همه استعداد هایمان میسر
 می شود و این امر وقتی تحقق پیدا می کند که ما در طول زندگی خود در مسیری قدم برداریم که در آن
 مسیر بتوانیم همه استعداد های خود را شکوفا کنیم و نقایص و کاستی هایمان را برطرف کنیم.
 و این مسیر همان مسیر قرب به خداست که جامع و دربردارنده همه خوبی ها و کمالات است؛ زیرا خداوند
 خود کامل است و همه خوبی ها را در حد کمال خود دارد و کسی که در مسیر نزدیک شدن به او گام بردارد،
 می تواند رنگ و بویی خدایی بگیرد و همه استعداد های خود را به صورت متناسب رشد دهد.

صِبْغَةَ اللَّهِ و مَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً و نَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ

رنگ خدایی بپذیرید. و چه رنگی از رنگ خدایی بهتر است و ما تنها او را عبادت می کنیم.

اسری دهان

اندیشه و تحقیق

- به دست آوردن اهداف اصلی در زندگی و تعیین با سده شخصی این اهداف امری فرعی است که در راه رسیدن به اهداف اصلی قرار می گیرد
- ۱- شعر «چون که صد آمد، نود هم پیش ماست» چه ارتباطی با موضوع هدف زندگی دارد؟
- ۲- دلیل بیاورید: به دست آوردن اهداف اصلی، اهداف فرعی را در بر می گیرد.
- الف) زیرک ترین افراد این جهان، مؤمنان هستند.

- ب) کسی که هدف اصلی زندگی خود را ثروتمند شدن قرار دهد، دچار خسران می شود. *افتلاف در بیسی ها*
- ۳- شخصی می گوید: «لازمه تقرب به خدا این است که کارهایی مانند کسب مال و ثروت که از امور فرعی هستند، کنار گذاشته شود» با او موافقید یا خیر؟ چرا؟ *نذر شما*
- ۴- حکایت زیر را بخوانید و با توجه به آن به سؤال پاسخ دهید. *افتلاف در بیسی ها*

« مسافری در سفر خود به یک دو راهی رسید. از پیرمردی که در آنجا نشسته بود پرسید: من از کدام یک از این دو راه باید بروم؟ پیرمرد گفت: قصد داری به کجا بروی؟ مسافر جواب داد: نمی دانم! پیرمرد گفت: وقتی نمی دانی به کجا می خواهی بروی، تفاوتی نمی کند که کدام راه را انتخاب کنی! »

به نظر شما این حکایت، با کدام یک از بخش های درس در ارتباط است؟ چرا؟
 ...! بنا بر این که یعنی دایره برای چه هدفی است؟ هر چه بیشتر است، امید بیشتری دارد. به دلیل نزدیکی است.